

OKÍTS, HA BÍRSZ!

Mindannyiunk életét meghatározza, mindenkinek van véleménye róla és mindegyik kormány alakít rajta valamennyit. A magyar közoktatásról tettünk fel 5+1 kérdést oktatásért egykor és ma felelős politikusoknak, valamint oktatási szakértőknek. **HEVESI FLÓRA ÍRÁSA**

Magyar Bálintot és Pokorni Zoltánt is megkerestük kérdéseinkkel, de ők arra hivatkozva, hogy nem tudnak röviden válaszolni, elutasították a felkérést.

DR. ANDRÁSFALVY BERTALAN,
művelődési és közoktatási miniszter
1990. május 23. és 1993. február 22. között

Mit tart a rendszerváltás utáni magyar közoktatás legsúlyosabb problémájának?

Az iskola még nem kapta meg a kellő társadalmi megbecsülést. Az oktatás színvonala nem függhet a települések anyagi helyzetétől, hiszen ez össztársadalmi ügy. A régi elv szerint minden gyerek számára 5 kilométeren belül kellene lennie gyalog elérhető oktatásnak, ha máshogy nem megy, legalább egy „osztatlan” iskolának, ahol egy tanító akár 3-4 évfolyamot oktat.

Az elmúlt 20 évben minden kormány a tudásalapú társadalom létrejöttének szükségességéről beszélt. Efelé haladunk?

A tudásnál fontosabb az, hogy az iskola elvégzése után a fiatalnak legyen életcélja, büszkén vállalja a további tanulást, a munkát, a nehézségeket, a közösséget, a családot és a nemzetet. Az érzelmi, művészeti nevelés fontosabb, mint a tárgyi tudás. Csak elkötelezett ember képes nagy dolgokra, tudósnak lenni nem elég.

A mai oktatás színvonalán múlik a jövőnk. Ekkora a tét, mégis elképzelhetetlen, hogy a pártok megegyezzenek egy hosszú távú, stabil, a modern világ igényeihez igazodó általános és középiskolai kerettantervben?

Az egész jövőnk elképzelhetetlen a tárgyilagos véleménycseré, építő vita nélkül. Ma párbeszéd nélküli minősítés, gyűlölködés folyik ezen a téren is. A párbeszéd, a szolidaritás, a szeretet igényét is az iskolának kell felébresztenie, taníttania.

A több pénz mindent megoldana?

A pénz nem oldhat meg mindent.

Mitől lesz újra tekintélyük a pedagógusoknak?

Ha a fenti értékek alapján példaképpé válnak.

Ha a pénz nem volna akadály, mennyit kellene ma keresnie egy pedagógusnak?

Munkájuk értéke alapján nettó 250 ezer forinttól.

HILLER ISTVÁN,
oktatási és kulturális miniszter
2006. június 9. és 2009. április 20. között

Mit tart a rendszerváltás utáni magyar közoktatás legsúlyosabb problémájának?

A magyar közoktatás a rendszerváltás óta nem tudja kiegyenlíteni a családi, vagyoni és szociális különbségeket. 2012 végéig ezt az egy mondatot írtam volna erre a kérdésre. Ám ami jelenleg zajlik a magyar közoktatásban, az legalább olyan súlyos probléma, mint az egyes iskolák színvonala közti nagy eltérések. Az államosítás nem oldja meg a magyar közoktatás problémáit, viszont szétver mindent, amit az elmúlt közel negyed évszázadban a magyar közoktatás létrehozott.

Az elmúlt 20 évben minden kormány a tudásalapú társadalom létrejöttének szükségességéről beszélt. Efelé haladunk?

Az elmúlt két évtizedben valóban minden kormány ebbe az irányba próbálta vinni a magyar oktatás ügyét. A most zajló előkészítetlen, és nagyon gyakran helyben is kószó okozó államosítással ez a konszenzus megtört. A modern világ az összes bajával együtt egy irányba fejlődik, mi pedig 180 fokkal elfordulva az ellentétes irányba menetelünk.

A mai oktatás színvonalán múlik a jövőnk. Ekkora a tét, mégis elképzelhetetlen, hogy a pártok megegyezzenek egy hosszú távú, stabil, a modern világ igényeihez igazodó általános és középiskolai kerettantervben?

Hiszek benne, hogy létrehozható konzervatívok, liberálisok és baloldaliak között egy olyan közös minimum, amely hosszú távú megállapodást eredményezhet az oktatásügyben. De ehhez a pártok nem elégségesek. Szükség van a szakmai és civil szervezetek, a szülők, a pedagógusok szervezeteinek tanácsaira és véleményére.

A több pénz mindent megoldana?

A több pénz nem oldana meg mindent, de pénz nélkül nincs semmiféle szakmai megoldás.

Mitől lesz újra tekintélyük a pedagógusoknak?

Pedagógusi tekintélyt csak diák, szülő és tanár együttműködése hozhat ismét.

Ha a pénz nem volna akadály, mennyit kellene ma keresnie egy pedagógusnak?

Ha számot írok le, egy átlagos szükséges kereset összegét, akkor az tölem, joggal, ígéret. Olyat pedig felelősen nem tudok leírni, hogy mi lenne, ha a pénz nem lenne akadály. Mondom ezt mint egykori miniszter, aki most, ellenzékben is, az oktatás ügyéért felel.

HOFFMANN RÓZSA,
oktatásért felelős államtitkár

Mit tart a rendszerváltás utáni magyar közoktatás legsúlyosabb problémájának?

Bebizonyosodott, hogy az önkormányzatok különböző helyzetükből adódóan nem tudták azonos színvonalon működtetni iskoláikat, az egységes szakmai irányítás és tartalmi szabályozás híján a társadalmi különbségeket sem tudták kezelni. Európai mércével mérve leginkább Magyarországon határozza meg a gyermekek jövőjét, hogy hová, milyen családba születtek. Az oktatásban az átgondolatlan intézkedések nyomán a nevelőmunka a háttérbe szorult, megbomlott a jogok és a kötelességek harmóniája, csökkent a tanítás eredményessége, ma a gyerekek ötöde funkcionális analfabétaként hagyja el az iskolát. A pedagógusok társadalmi és anyagi presztízsének romlása miatt a tanárképzésben egyfajta maradékelv érvényesült. A felsorolt gondokat orvosolja az oktatás egészének megújítása.

Az elmúlt 20 évben minden kormány a tudásalapú társadalom létrejöttének szükségességéről beszélt. Efelé haladunk?

Igen. A köznevelés és a felsőoktatás átalakításával tudás- és erkölcsalapú társadalom építése a célunk. A változások azt szolgálják, hogy a fiatalok a lehető legmagasabb képesítéssel, versenyképes tudással hagyják el az iskolarendszert.

A mai oktatás színvonalán múlik a jövőnk. Ekkora a tét, mégis elképzelhetetlen, hogy a pártok megegyezzenek egy hosszú távú, stabil, a modern világ igényeihez igazodó általános és középiskolai kerettantervben?

Sokáig hittem benne, hogy ez lehetséges, de azt tapasztaltam, hogy az oktatás ügyét a legtöbb párt politikai haszonszerzésre használta, rövid távú célok érdekében rendre elodázták a szükséges lépéseket. A mi kormányunk nemzet iránti felelősségét jelzi, hogy a választók bizalmát nem váltotta aprópénzre, volt hite és bátorsága hozzáfogni egy jobb és biztonságosabb köznevelési rendszer felépítéséhez.

A több pénz mindent megoldana?

Semmiképpen, de pénz nélkül nem orvosolhatók a problémák. A jó iskola legfőbb biztosítéka a jó pedagógus, méltó anyagi megbecsülésükhöz mindenképpen a források növelésére van szükség.

Mitől lesz újra tekintélyük a pedagógusoknak?

A pedagógus életpálya, a hivatástudattal és professzionális felkészültséggel végzett, a gyerekek szeretetétől vezérelt pedagógusi munka, a tanárképzés átalakítása, a speciális ösztöndíjrendszer, a magasabb fizetés adja meg a pedagóguspálya rangját. A társadalomnak tudnia kell, hogy a tanítók, tanáreberek a jövőt formálják, a Nobel-díjas tudósok útját is tanítók, tanárok egyengették.

Ha a pénz nem volna akadály, mennyit kellene ma keresnie egy pedagógusnak?

A pedagógusoknak annyi pénzt kell keresniük, amennyi biztosítja megélhetésüket, hogy minden erejüket, tehetségüket hivatásuk magas szintű művelésére fordíthassák.

VEKERDY TAMÁS,
pszichológus

Mit tart a rendszerváltás utáni magyar közoktatás legsúlyosabb problémájának?

A mélyszegénységben élő populáció leszakadását, iskolázásának megoldatlanságát.

Az elmúlt 20 évben minden kormány a tudásalapú társadalom létrejöttének szükségességéről beszélt. Efelé haladunk?

180 fokban visszafordultunk. A mai programok szerint nem kell sem egyetemi, sem középiskolai tudás a népesség nagy részének – holott a világtendencia az ellenkező irányba halad.

A mai oktatás színvonalán múlik a jövőnk. Ekkora a tét, mégis elképzelhetetlen, hogy a pártok megegyezzenek egy hosszú távú, stabil, a modern világ igényeihez igazodó általános és középiskolai kerettantervben?

Csakis az volna elképzelhető, hogy a politikai és egyéb érdekszférák kemény munkával konszenzusos megoldást dolgozzanak ki, és arra más szegény államokhoz hasonlóan – akiknek ez nagyon bejött, lásd például Finnországot – hihetetlenül sok pénzt áldozzanak. Az ideológiai és hatalmi versengés országrontó és nemzetpusztító.

A több pénz mindent megoldana?

A több pénz mindent nem oldana meg. De alapfeltétel.

Mitől lesz újra tekintélyük a pedagógusoknak?

Ha nem háromszoros kontraszelekcióban kerülnek a pályára a leendő pedagógusok, hanem jól fizetett, magas presztízsű pályává válik újra a tanárság.

Ha a pénz nem volna akadály, mennyit kellene ma keresnie egy pedagógusnak?

A kezdő pedagógus fizetésének meg kellene egyeznie a versenyszféra kezdőfizetésével, ahogy ez a világ 25 legjobb iskolarendszerében általánosnak mondható.

FÓTI PÉTER,
oktatáskutató

Mit tart a rendszerváltás utáni magyar közoktatás legsúlyosabb problémájának?

A legnagyobb probléma az iskolarendszeren belül a kezdő 6–10 éves szakaszban van. Vegyes életkorú osztályok kellenének sok szabad játékkal, kötelező foglalkozások helyett ajánlásokkal, és úgynevezett „demokratikus iskolák”, amelyek Nyugaton már régóta jól működnek.

Az elmúlt 20 évben minden kormány a tudásalapú társadalom létrejöttének szükségességéről beszélt. Efelé haladunk?

A ma szokásos tanítási módszerek elidegenítik a gyerekeket a tanulástól.

A belső motiváció megszűnik, csak a jegyekért hajlandók tanulni. Az iskolarendszer pazarolja a gyerekek intelligenciáját, és kölcsönös a bizalmatlanság felnőtt és gyerek között. Nem jó irányba haladunk.

A mai oktatás színvonalán múlik a jövőnk. Ekkora a tét, mégis elképzelhetetlen, hogy a pártok megegyezzenek egy hosszú távú, stabil, a modern világ igényeihez igazodó általános és középiskolai kerettantervben?

RADÓ PÉTER,
oktatáskutató

Mit tart a rendszerváltás utáni magyar közoktatás legsúlyosabb problémájának?

Az oktatási egyenlőtlenségeket, ezen belül a szociális háttér elkövetően erős hatását a tanulási eredményekre és a roma tanulók növekvő szegregációját.

Az elmúlt 20 évben minden kormány a tudásalapú társadalom létrejöttének szükségességéről beszélt. Efelé haladunk?

Az elmúlt két évtizedben a magyar köz- és felsőoktatásban alapvetően egy ezt szolgáló modernizáció zajlott, ha lassan és nyögvenyelősen is. A jelenlegi kormányzat azonban egy archaikus, régen érvénytelenné vált társadalom- és gazdaságkép szolgálatának érdekében az alacsony képzettségű tömegének kibocsátására állítja vissza az oktatási rendszert.

A mai oktatás színvonalán múlik a jövőnk. Ekkora a tét, mégis elképzelhetetlen, hogy a pártok megegyezzenek egy hosszú távú, stabil, a modern világ igényeihez igazodó általános és középiskolai kerettantervben?

Kerettanterv és szabályozási eszközök helyett sokkal fontosabb lenne, hogy alapelvekben és a közoktatási rendszer átfogó kereteiben egyezzenek meg. Nem elképzelhetetlen, hogy a baloldali pártok között kialakul erről megállapodás, de a politikai bal- és jobboldal között ma ennek semmi esélyét nem látom.

A több pénz mindent megoldana?

A megoldás nem feltétlenül a több pénz, sokkal inkább az oktatás jó kormányzása. Van azonban az alulfinanszírozottságnak egy olyan mértéke, aminek már azonnali és nehezen visszafordítható következménye a minőség romlása. Erősen közelítünk efelé.

Mitől lesz újra tekintélyük a pedagógusoknak?

Ha magas lesz az általuk végzett munka eredményessége. De ehhez arra is szükség van, hogy megfelelő jövedelmük legyen, hogy a tanítás professzionális szakmává váljon, s hogy a tanulás tekintélye általában is magas legyen.

Ha a pénz nem volna akadály, mennyit kellene ma keresnie egy pedagógusnak?

Havi bruttó 280 ezer fölött, ma ennyi a diplomás átlagbér.

A mai pártok között létezik egy kimondatlan egyezség: az iskola legyen kényszer jellegű, az iskola maradjon bizalmatlan a gyerekekkel szemben. Van párt, amely ezt a végletekig viszi, van, amelyik kicsit ennek ellene tart, de ezek nem olyan lényeges különbségek, mint ahogy ezt bemutatni igyekeznek.

A több pénz mindent megoldana?

A több pénz önmagában soha nem old meg semmit. Gyerekszerető, felkészült pedagógusokra, önkéntes és gyerekközpontú felnőttekre lenne szükség.

Mitől lesz újra tekintélyük a pedagógusoknak?

Egy tanár támaszkodhat a kényszerítő vagy a természetes tekintélyére.

Az elsőt alkalmazva is elérheti, hogy csend legyen az osztályban: ordíthat, dolgozatot írathat, intőt adhat, osztályozhat. Ha azonban lemond mindezekről, megtapasztalhat egy olyan igazi emberi kapcsolatot, amelyben a két fél tiszteli a másikat és bízhat a másikkban.

Ha a pénz nem volna akadály, mennyit kellene ma keresnie egy pedagógusnak?

150 ezer és 200 ezer havi nettó között.